Rok XI

Nr. 65

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . 2,55 zł.
Z odnoszeniem i w agencjach . 2,65 „
Na poczcie, już z odnoszeniem . 2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . 7,65 „
Na poczcie już z odnoszeniem . 8,67 „

Strajki, inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — — części kwoty abonamentowej. — —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio łam. lub jego miejsca 15 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 łam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Czwartek: Józefa Obl. M. N. P
Piątek: † Wolframa b.

CHOJNICE, piątek dnia 20. marca 1931 r.

Słońca wschód 5.41 zachód 17.46
Księżyca wschód 6.31 zach. 19.36

Dziesięciolecie górnośląskie

20 marca 1921 — 20 marca 1931

Dawny piastowski, rozległy Śląsk polski, schodzący głęboko z biegiem Odry poza Swidnicę; Wrocław, Lignicę, Głogów ku północnemu zachodowi; rozluźniwszy swe węzły z Polską po Bolesławie Krzywoustym od roku 1138 a ostatecznie odpadłszy w roku 1335 w pokoju wyszehradzkim Kazimierza Wielkiego z Luksenburczykami, ulegał w ciągu 800 lat niemczeniu. Polskość ostała się tylko na południowo — wschodnim bszarze u źródeł Wisły na Śląsku Cieszyńskim oraz nad górną Odrą, a Górnym Śląsku, gdzie ją panowanie pruskie mocno tłumiłoByło to przeto i zdumiewające i pokrzepiające zdarzenie, gdy około roku 1900; dzięki wysiłkom obozu wszechpolskiego, objawił się na Górnym Śląskupolski ruch narodowy, a w r. 1907 wybrano do Reichstagu już 5 posłów polskich z okręgu Katowice, Pszczyna—Rybnik, Tarnowskie Góry—Bytom; Lubliniec—Gliwice, Opole.

Po zakończeniu wojny światowej zawieszeniem broni z 11 listopada 1918 roku, gdy od stycznia 1919 roku rozpoczęła swe prace i obrady Konferencja Pokojowa w Paryżu, przystąpiła Komisja Spraw Polskich do ustalenia zachodnich granic Polski. Już dnia 29 stycznia 1919 roku w Radzie Najwyższej Konferencji przedstawił Roman Dmowski sprawę granic zachodnich Polski, a w tem ze szczególnym naciskiem sprawę Górnego Śląska, poczem przesyłano Komisji Spraw Polsk. w ciągu lutego obszerne uzasadnienia na piśmie, a 6 marca 1919 wyłożoł Dmowski te sprawy na posiedzeniu Komisji. Dnia 19 marca 1919 złożyła Komisja przedstawicielom Głównych Mocarstw, jako ciału kierowniczemu Konferencji wyniki swych prac, wedle których; podobnie jak Gdańsk, został też wcielony w przyszłe Państwo Polskie cały Górny Śląsk, daleko na zachód, po obu brzegach Odry. Między 19 marca 1919 a 7 maja 1919,kiedy Niemcom poraz pierwszy wręczono brzmienie traktatu pokojowego, jako tzw. warunki pokoju, zdołał Lloyd George, pod wpływem podziemnych działań niem. wymusić zmianę postanowień o Gdańsku w tym duchu, że uczyniono zeń Wolne Miasto, ale Górny Śląsk pozostał jeszcze w tych warunkach z 7 maja 1919, wręczonych Niemcom, w obrębie Polski.

Wówczas to delegacja niemiecka pod przewodn. pana Brockdorff—Rantzau'a, otrzymawszy prawo przedstawienia swych uwag, w odpowiedzi z 29 maja1919 główny nacisk położyła na sprawę ziem zaboru pruskiego, które miały znaleźć się znowu w Polsce. Lloyd George, ciągle w tem samem usposobieniu i pod temi samemi wpływami; parł do zmiany postanowień o Górnym Śląsku, jako kraju, który nie należał do Polski w okresie rozbiorów 1727 do 1795 i wiele stuleci przedtem, domagając się zamiast przyznania tego kraju Polsce wprost, uzależnienia sprawy od wyniku głosowania ludności co oświadczył na posiedzeniu Rady Czterech dnia 5 czerwca 1919 zaproszonemu na to zebranie Paderewskiemu. I rzeczywiście w ostatecznych już i nie ulegających zmianie warunkach pokoju, przedstawionych Niemcom 16 czerwca 1919, zmiana przyłączenia Górnego Śląska wprost do Polski na zarządzenie tam głosowania ludności była główną ich zdobyczą,mającą ułatwić im przyjęcie warunków pokoju Istotnie Traktat Wersalski, podpisany 28 czerwca 1919, w art. 88-mym i obszernym doń załączniku wprowadza zarządzenie głosowania ludności na obszarze całego Górnego Śląska i podaje dokładne przepisy, jak ma się ono odbywać.

Jeśli u nas mówi się stale o innej rocznicy marcowej na Górnym Śląsku, o dwa lata późniejszej, trzeba jednak zawsze pamiętać, że w marcu 1919 Komisja Spraw Polskich (pp.Jules Cambon z Francji, sir William Tivrel z Anglji, Browman z Stanów Zj. Ameryki, de la Torretta z Włoch), opierając się na tem; że nawet statystyki pruskie stwierdzały 80 proc. ludności na Górnym Śląsku, przyznała jednogłośnie kraj ten Polsce wprost i bez głosowania, a Główne Mocarstwa stanowisko to przyjęły i przedstawiły Niemcom.

Odgłosem rozgoryczenia ludności polskiej na Górnym Śląsku, wobec zwłoki i niepewności, był poryw powstaniowy z 18 sierpnia 1919, krwawo tłumiony przez Niemców.

Po ratyfikowaniu przez Niemcy Traktatu Wersalskiego w styczniu 1920, stanęła na Górnym Śląsku, w Opolu Komisja Międzysojusznicza, celem objęcia zarządu kraju i przygotowania głosowania ludności. Na czele jej stał jen: Lerond z Francji, a obok niego członkami byli płk Percival z Anglji i jen. de Marinis z Włoch. Komisarzem Plebiscytowym Rzpltej Polskiej został Wojciech Korfanty. —

Rok 1920 i początek roku 1921 upływał na przygotowaniach do głosowania wśród niepomyślnych warunków. Mimo objęcia steru przez Komisję Międzysojuszniczą urzędnicy niemieccy, sędziowie, nauczyciele pozostali na swych stanowiskach, wraz z całym nagromadzanym od setek lat naciskiem zarządu niemieckiego i gospodarczej przewagi niemieckiej wobec robotnika polskiego. Arcybiskup wrocławski kard: Bertram wydał 20 listopada 1920 zakaz uczestniczania księży w przygotowaniu głosowania bez zezwolenia proboszczów, a ponieważ 75 proc. proboszczów było Niemców, mieściły się w tem swobody dla Niemców, a zakazy dla Polaków, co spowodowało wystąpienie ks. biskupów polskich, a w szczególności ks. arc: Teodorowicza i ks: b-pa Sapiehy z przedstawieniami wobec Ojca św Równocześnie od jesieni roku 1920, pokątne starania Niemiec uzyskały jeszcze związanie wyników górnośląskich ze stanowiskiem Niemiec w sprawie płacenia odszkodowań, co przyczyniło się do przyznania prawa głosowania ok. 200 tysięcy ludzi, którzy dawno Górny Śląsk opuścili i żyli w Niemczech. A w Polsce wlokła się w roku 1920 wojna z Sowietami działając niepomyślnie na nastroje górnośląskie, co Niemcy wyzyskiwały tembardziej, że pokój w Rydze stanął dopiero 18 marca 1921, na dwa dni przed głosowaniem, tak, iż ludność o tem się nie dowiedziała dość szeroko, a Niemcy rozpuszczali wieści o zerwaniu rokowań i dalszej wojnie. — —

Gdy nadeszła wiadomość o uchwale Rady Najwyższej w Londynie z dnia 21 lutego 1921, wyznaczającej głosowanie na 20-ty marzec 1921, wydał Wojciech Korfanty odezwę, w której mówił:

— „Idźcie teraz na święty bój; a dzień 20 marca 1921 będzie dniem największego zwycięstwa ludu górnośląskiego. To zwycięstwo będzie nasze, bo sprawa nasza jest święta i słuszna. Bóg sprawiedliwy czuwa nad nami i błogosławić będzie wielkim zapasom waszym Przy Jego pomocy dnia 2 0marca 1921 wszystkie dzwony w Polsce zadzwonią: Radujmy się z braćmi, lud górnośląski się wyzwolił i nawieki połączył się z Macierzą — Polską".

W głosowaniu z 20 marca 1921 na całym obszarze wraz z zachodniemi częściami bardziej zniemczonemi, uzyskali Niemcy 742.600 głosów, a Polacy 472:700 głosów, ale na środkowo-wschodniej części obszaru Górnego Śląska z Pszczyną, Rybnikiem, Katowicami; Królewską Hutą, Tarnowskiemi Górami, a także Gliwicami około 400 tysięcy głosów polskich miało przewagę nad około 350 tys. głosów niemieckich, ponieważ zaś Traktat Wersalski nakazywał wyraźnie ustalanie wyników gminami, mieliśmy tam większość polską w 462 punktach przeciw niemieckich w 94 punktach.

Tak więc, dziesięc lat temu, 20 marca 1921 roku głosy ludności polskiej rozstrzygnęły o przynależności wschodniej części Górnego Śląska z jej skarbami nietylko w duszach ludzi, ale także w łonie ziemi, do Polsk'.

Lecz po tem głosowaniu rozpoczęły się podziemne zabiegi Niemiec u Lloyd George'a, znane dziś dokładnie z pamiętników Lorda d'Abermon'a, ambasadora angielskiego w Berlinie, który to popierał i w tem pośredniczył, o przyznanie im Górnego Śląska w całości lub niemal w całości, na podstawie przewagi w całym obszarze, a wbrew postanowieniom Traktatu Wersalskiego, żądającego rozgraniczenia właśnie wedle wyników gminami.

Wskutek tych zabiegów w komisji międzysojuszniczej doszło do rozdwojenia. Jen.Lerond przedstawił szkic rozgraniczenia, zgodnie z postanowieniami Traktatowemi. Angielski płk: Percival wraz z włoskim jen: Marinis przedstawili wnioski, dające Polsce ledwie skrawki bez okręgu przemysłowego.

Wówczas, dnia 2 maja1921, Wojciech Korfanty który dowiedział się o tych wnioskach, wydał odezwę do ludu śląskiego i stanął na czele powstania, mówiąc:

— „Nie jestem już komisarzem plebiscytowym ale jestem z krwi i kości waszej synem biednego ludu śląskiego, który od 20 lat cieszy się waszem zaufaniem, który przez lat 20 walczy razem z wami za prawo i wolność Górnego Śląska":

Powstanie wywarło ogromne wrażenie w Europie i pouczyło, że nie powiedzie się zamysł pokątnych oszustw, celem pozbawienia Polski należnej jej głosowania części Śląska.

Lloyd George, który w maju 1921 wygłaszał jeszcze w Izbie Gmin namiętne mowy przeciw Polsce w sprawie Górnego Śląska, musiał to zrozumieć Gdy dnia 25 czerwca 1921 r. ogłoszono wreszcie zakończenia powstania, cel był osiągnięty.

Dnia 12 sierpnia 1921 musiał Lloyd George w Paryżu zgodzić się na powierzenie rozgraniczenia na podstawie postanowień traktatowych Radzie Ligi Narodów. Rada Ligi wykonała tę pracę w ciągu września i połowy października a dnia 20 października 1921 Rada Ambasadorów, jako przedstawicielstwoGłównych Mocarstw, traktatowo upoważnionych, powzięła pstanowienie o rozgraniczeniu Górnego Śląska i o zarządzeniach celem zapewnienia tam ciągłości życia gospodarczego i swobody narodowościowej Dn 26 października 1921 załatwienie to zostało przyjęte przez Polskę. A po opracowaniu i podpisaniu konwencji genewskiej w sprawie szczególnych postanowieńna Górnym Śląsku władze polskie objęły zarząd naszej jego części dnia 20 czerwca 1922 roku.

St. Stroński

Zmiany na placówkach konsularnych

Odwołani zostali z zajmowanych stanowisk: konsul gen w Monachjum p Aleksander Ładoś; konsul gen w Dublinie Stanisław Tadeusz Dobrzyński oraz z konsulatu w Wiedniu p Jan Chełmirski

Dyktator — złodziej

Przed 10-ciu laty profesor Waldemaras piastujący stanowisko dyplomatycznego przedstawiciela Litwy w Kopenhadze otrzymał od rządu duńskiego 55 tysięcy koron na rzecz skarbu litewskiego — Rząd litewski dowiedział się dopiero o tem wówczas gdy pieniądze trzeba było zwrócić przyczem okazało się że niema żadnego śladu aby kwota ta została przez Waldemarasa wpłacona skarbowi — W związku z tem Waldemaras został pociągnięty do odpowiedzialności i w sobotę doręczono mu akt oskarżenia w tej sprawie

Utworzenie kierownictwa aeronautyki przy min. spr. wojsk.

Została ostatecznie zdecydowana sprawa utworzenia samodzielnego kierownictwa aeronautyki przy min spraw wojsk na wzór marynarki wojennej Kierownictwo aeronautyki objęłoby całokształt lotnictwa wojskowego — Sprawami lotnictwa cywilnego nadal kierowałoby min komunikacji

Walka z religją w Sowietach

Francuski narodowy komitet studjów społecznych zorganizował wczoraj wielką akademję poświęconą kwestji walki Rosji sowieckiej z religją W charakterze oskarżycieli wystąpili pastor protestancki; Jezuita francuski oraz Rosjanin Włodzimierz Kartaszew; prezes Rosyjskiego Komitetu Narodowego w Paryżu i b nadprokurator synodu przy rządzie tymczasowym — W roli obrońców wystąpili dwaj Francuzi: podróżnik Edmund Tranin i dr Piotr Dominique; którzy niedawno odbyli podróż po Rosji — Są oni zdania że akcja sowiecka przeciwko religji jest we wszystkich rewolucjach zjawiskiem zwykłem — To samo miało miejsce w czasie wielkiej rewolucji francuskiej której córką z nieprawego łoża jest rewolucja sowiecka

W gorącem przemówieniu poseł jugosłowiański Spałajkowicz zbijał twierdzenia obrońców — Nie chodzi — według niego — wcale o stwierdzenie tego lub innego przejawu rewolucyjnego w dokonanym w Rosji przewrocie — Na przewrót ten należy zapatrywać się z punktu widzenia stosunku jego do cywilizacji — Otóż pod tym względem wszyscy przyjaciele cywilizacji przyznać muszą zgodnie że to co się dzieje obecnie w Rosji jest stanowczo cofnięciem cywilizacji wstecz:

500 lokomotyw i 10.000 wagonów

sprzedały koleje niemieckie Sowietom

Odnośnie zamówień rządu sowieckiego dla Niemiec będących skutkiem ostatniej podróży przemysłowców niemieckich do Rosji donoszą że wśród udzielonych zamówień na 300 milj mk znaczna część dotyczy dostaw używanego taboru kolei niemieckich — Rokowania na ten temat toczyły się już od dłuższego czasu i obecnie zostały już prawie sfinalizowane — Rząd niemiecki; uważając; że jego koleje mają nadwyżkę lokomotyw; wynoszącą około 1000 sztuk; zgodził się odstąpić Rosji z tego taboru 500 lokomotyw i 10000 wagonów

Tranzakcja ta podoba się sowietom głównie dlatego że dostawa tego taboru będzie mogła szybko nastąpić co miałoby wielkie znaczenie dla przeprowadzanej obecnie reorganizacji sowieckiego kolejnictwa — Oczywiście przeróbka tego taboru na szerokotorowy będzie wymagała pewnego czasu i paru miljonów marek jednakże uskutecznienie tego nie wymaga zbyt wiele czasu — Podpisanie tej umowy ma nastąpić pod koniec bieżącego tygodnia

Wiadomość ta bardzo nie podobała się przemysłowcom; gdyż powyższa ilość taboru będzie drogo kosztować i znacznie zmniejszy ilość zamówień dla przemysłu niemieckiego w wymienionej wysokości 300 milj mk.

Sprawa zmiany Konstytucji

Na posiedzeniu sejmowej komisji konstytucyjnej wybrano na przewodniczącego komisji posła Jana Piłsudskiego

Po referacie ogólnym wicemarszałka Cara w sprawie wniosku BBWR dotyczącego zmiany konstytucji dokonano przydziału referatów pomiędzy posłów BBWR — Przedstawiciele opozycji nie zgłosili swych kandydatur do referatów — Po referacie posła prof Makowskiego uchwalono wniosek w sprawie ankiety że komisja uważa za pożądane zasięgnąć opinji znawców w przedmiocie zagadnień poruszonych w szczególności podziału referatów do reformy Konstytucji — W tym celu poleca prezydjum komisji porozumienie się z marszałkiem Sejmu co do zwrócenia się do towarzystw naukowych oraz do osób; zajmujących się zagadnieniem ustrojów państwowych jak profesorów prawa albo autorów prac naukowych w tym zakresie o wypowiedzenie swej opinji — Nadesłane opinje będą przedstawione przez poszczególnych referentów Ewentualne zaproszenie znawców na posiedzenie będzie przedmiotem osobnej uchwały:

Konferencja w sprawie unji europejskiej

Paryż. „Petit Parisien" donosi o mającej się odbyć wymianie zdań pomiędzy ministrami spraw zagranicznych, mającymi się spotkać w Paryżu w dniu 25 bm. na konferencji dotyczącej unji europejskiej, w której udział wezmą — Henderson, Zaleski i może Grandi.

Wymiana zdań ma dotyczyć pośrednictwa Wielkiej Brytanji w rozwiązaniu niezałatwionych spraw pomiędzy Francją i Włochami

Niektóre pisma wyrażają opinję że pośrednictwo to o ile okazałoby się bardzo cenne w dziedzinie spraw morskich o tyle w sprawie interesów ściśle francusko — włoskich byłoby zbyteczne

Międzynarodowa konferencja zbożowa

Warszawa — W dn 20 bm wyjeżdża do Rzymu na międzynarodową konferencję zbożową zwołaną na 26 bm delegacja polska z dyrektorem dep ekonomicznego min rolnictwa dr Adamem Rose na czele

Wieści o krótkiej treści

Ziemia obsunęła się

w Szwajcarji w pobliżu stolicy Bern — Około 40 hektarów lasu i ziemi górskiej ruszyło z miejsca — Kilka chat trzeba było opróżnić:

Zebrania na rzecz pokoju

odbyły się w Paryżu ogółem 12; urządzone przez Ligę Pokoju — Na jednem przemawiał Herriot b premjer:

Walki między hindusami a mahometanami

stoczono w pewnem mieście półn wschodnich Indyj Kilku mahometan zabito; 70 uczestników aresztowano:

Z ofiar katastrofy Wickinga

uratowano znowu 3 ludzi znajdujących się na krze Byli oni strasznie przemarznięci i osłabieni Kilku innych ludzi napotkano na wyspie Horse —

Statek norweski rozbity został o brzeg

w pobliżu Hamsnerfest podczas burzy połączon. ze śnieżycą 7 osób zginęło:

Narady francusko-włosko-angielskie

odbywają się dziś w Londynie celem ostatecz. ułożenia umowy dot floty tych trzech państw: —

Walki między komunistami a nacjonalistami

(Hitlerowcami) stoczono wszoraj w Dyseldorfie 2 osoby zostały zabite 7 jest ciężko rannych:

Wiceminister Starżyński ustępuje

Gazeta Polska podaje iż wiceminister skarbu p Stefan Starzyński ustąpić ma ze swego stanowiska

Przeciwko redukcji pracowników i zniżce płac

Komitet ekonomiczny ministrów polecił wszystkim ministerstwom utrzymanie dotychczasowego stanu zatrudnienia oraz poziomu płac w podległych im przedsiębiorstwach zarówno skomercjalizowanych jak i nieskomercjalizowanych

Ponadto komitet polecił ;aby przy udzielaniu większych zamówień rządowych zaopatrywano odnośne umowy w kauzulę zobowiązującą przedsiębiorstwa prywatne ;otrzymujące zamówienia do utrzymania w okresie wykonywania tych zamówień tej samej liczby pracowników oraz takich samych zarobków z jakiemi przystąpiono do wykonywania danych zamówień

Z prehistorji powiatu chojnickiego

III

Zwykle przyjmuje się że ludność pomorska podobnie jak inni słowianie była w swym pierwotnym bytowaniu ludnością pasterską a dopiero potem przeszła do gospodarki rolniczej — Jednakowoż najstarsze nazwy osiedli powiatu chojnickiego i ich geograficzne rozmieszczenie wskazują na to, że miejscowości te powstały już w czasach, gdy ludność trudniła się rolnictwem, albo prowadziła przynajmniej gospodarkę mieszaną pastersko — rolniczą. Na czasy dawniejsze, pasterskie wskazywałyby zdaniem naszym jedynie nazwy: Chocina, Chojnice i Kosznajdry.

Nazwa Kosznajdry nie da się z całą pewnością wytłómaczyć — Odnosi się ona do kompleksu wsi niemieckich, położonych w południowej części powiatu chojnickiego — Kosznajdrzy są potomkami kolonistów niemieckich, sprowadzonych przez Krzyżaków jeszcze 15 stuleciu (1433 — 1438) z Westfalji (Osnabrück) — Sprawą tą zajmował się dosyć szczegółowo ks dr Panske, rodak tych stron i wyniki swych badań ogłosił r 1908 w Mitteilungen des Copernicus-vereins, nr 16 — Przyczyną sprowadzenia tych kolonistów było ogólne spustoszenie, spowodowane wojnami polsko — krzyżackiemi. Chojnice najważniejszą po Człuchowie warównię na Pomorzu Krzyżackim oblegali wówczas Husyci (1433) razem z polakami przez 6 tygodni — Twierdzy wprawdzie nie zdobyli ,ale/spustoszyli w czasie oblężenia całą okolicę a mianowicie południową część powiatu, która wskutek stosunkowo dobrej gleby była dosyć gęsto zaludniona — Według Panske'go sprowadził kosznajdrow niejaki Jacobus Osnabrugensis wówczas radca chojnicki, pochodzący z księstwa osnabrugskiego. Stąd też pochodzą pierwotni kosznajdrzy — Pochodzenie ich potwierdza także ich dialekt dolno — niemiecki — Charakterystyczne jest w ich dialekcie używanie spółgłoski „s" zamiast ;;sch", podobnie jak w Osnabrugskim i w Holandji — Na tej zasadzie różni się dialekt kosznajdrów od dialektu sąsiednych niemców powiatu człuchowskiego — Z biegiem czasu zaznaczyły się w dialekcie kosznajdrów wpływy kaszubskie, i to nietylko w słownictwie, ale także w głosowni. Świadczy o tem używanie miękkiego dź, ć, jako surogatu miękkich gardłowych g' k' — czego w żadnym innym dialekcie niemieckim nie spotykamy — Natomiast zjawisko to jest typowe właśnie u południowych (zaborskich) gwar kaszubskich — Ta kolonizacja niemiecka ogarnęła wsie. Lichnowy, Gronowo, Ostrowite, Silno, Piastoszyn, Cekcyn, Sławęcin

A więc jedynie ten kompleks stanowi pierwotną kosznajderję — Po tej dygresji wracamy do nazwy samej o którą się nam tutaj specjalnie rozchodzi — Etymologja jej jeszcze nie jest dzisiaj ustalona — Twierdzenie dawniejsze że kosznajdrów sprowadził pewien starosta tucholski ;,Kuśniewski" i że od niego kosznajdry wzięli swą nazwę, Panske odrzucił jako zupełnie mylne, wykazując, że taki starosta tucholski nigdy nie istniał — Przeczy temu także fakt, że kosznajdrzysprowadzili się już za czasów krzyżackich a nie dopiero za czasów polskich — Kosznajdrzy sami nazywają siebie w swym dialekcie. „Kosznewje". Niewątpliwie tkwi w tej nazwie rdzeń słowiański Ale jaki? Ks Kujot zrekonstruował w drodze intuicji pierwotną nazwę i twierdzi że brzmiała: ;,Kosieniewy" — Językowego uzasadnienia jednakowoż nie daje — Może ta intuicja jest słuszna — Uderza przedewszystkiem podobieństwo do nazwy: „Kociewie", która oznacza inną dzielnicę Pomorza a mianowicie powiaty: tczewski, starogardzki; gniewski — Nazwy Kociewie i Kosieniewy dają się wytłómaczyć i rzucają właśnie charakterystyczne światło na pierwotny sposób bytowania tej ludności, która nazwy te stworzyła i potomności przekazała — Wyjaśnienie daje nam Marcin Zunkowicz w swej książce: „Wann wurde Mitteleuropa von den Slaven besiedelt (1908)

Otóż nazwy. Kon Konice, Kończyce itd tłómaczy on jako urodzajne, mokrawe pastwiska — Wywodzi te nazwy od pierwiastka, hon — hodowla — Natomiast nazwy jak: Chod, Chocznia, Kot, Chotzen, Chocina, Kociewie tłómaczy jako pastwiska umocnione Wywodzi je od prasłowiańskiego hodati (polskie hodować).

Jeśli ten wywód jest trafny, natenczas Zielona Chocina, Chojnice, Kosienjewy a może i Konarzyny przypominałyby czasy bytowania pasterskiego naszych przodków

Dr Panske i Dr Lorentz tłómaczą nazwę Chojnice inaczej, a mianowicie oznacza ona osadę leżącą nad strugą: ,,Chojnica" płynąca w chojnie — Nazwy tego samego typu są: Moszczenica, Lipienica, Kamienica itd — Nazwa Chojnice (Khonice) zachodzi także u Serbów łużyckich — Prof Muka, uczony łużycki, tłómaczy ją również jako osadę leżącą nad strugą płynącą w chojnie.

Znamiennym jest że miasto Chojnice ma w herbie łeb bawoli; lub turowy — Na tem tle powstała u niemieckich mieszkańców tego miasta znana legenda etymologiczna; wywodząca Chojnice — Konitz od ;,Kuhnest", co jest oczywiście nonsensem; gdyż osada i jej nazwa już istniały, gdy od niemców jeszcze tutaj ani znaku nie było — Zachodzi on już w dokumentach sworzyńskich Mestwina II, gdzie wymienieni są dwaj obywatele — bracia: Misliboj i Stanoch z przydomkiem Malowy — Pierwszy z nich mieszkał w Chojnicach a drugi w Konarzynach

Ten bawoli łeb zdobiący herb chojnicki jest zdaniem naszym także zabytkiem zamierzłych czasów pasterskich; kiedy jeszcze tur w naszych stronach był zwierzęciem pospolitym — Świadczą o tem różne nazwy topograficzne — W dokumencie sworzyńskim z roku 1291, opisującym granice puszczy sworzyńskiej; podarowanej przez Mestwina II klasztorowi w Swornegacach ,zachodzi nazwa ;,Turoniowy — dol" — Szukać go należy niedaleko jeziora Jeleń lub Ostrowite — a więc niedaleko Męcikała — Rzeczywiście ciągnie się tam niedaleko Męcikała mniej więcej od jeziora Ostrowitego ca 3 km długi dół w kierunku Brdy ;dziś zwany Babim Dołem — W pobliżu tego dołu znajduje się pustkowie; zwane Turowiec — I ta nazwa zawiera pierwiastek ;,tur":

W dokumencie krzyżackim, dotyczącym Lotynia; zachodzi w opisie granic nazwa topograficzna ;,Turgewedel" — Jest to oczywiście nazwa przekręcona i brzmi po polsku: Turowy — dol:

Otóż ten prehistoryczny tur zostawił ślad swego bytu w nomenklaturze topograficznej naszej okolicy — Z tej racji widnieje on też zapewne na chojnickim herbie — Ten chojnicki tur zaprzątał już przed 100 laty głowę pierwszemu nowoczesnemu dziejopisarzowi miasta Chojnic — Brylowskiemu — Wprawdzie nie poznaje się Brylowski na turze; uważa go bowiem za pospolitego wołu ,ale odnosi herb Chojnic do bardzo zamierzchłych czasów — Idąc śladem starej tradycji, notowanej przez starszych dziejopisarzy pomorskich (Kanzow, Bugenhagen) twierdzi że w powiecie bytowskim i zachodniej części powiatu chojnickiego dawniej człuchowskiego osiedlili się Obodryci i zachodni Pomorzanie, uchodząc przed naporem germanizacji w 12 i 13 wieku — Uchodzcy rzekomo pobudowali Chojnice i Człuchowo — Herb chojnicki przynieśli uchodźcy ze swej starej ojczyznyMeklemburgji gdyż łeb tura albo wołu tam często jako godło herbowe zachodzi

Opowieść tę uważali nowocześni historycy oczywiście za bajkę łks Kujot) Ale znalazł się histeryk również nowoczesny i wcale poważny, który legendę tę uznał za prawdę a mianowicie twierdzi, że rzeczywiście w te strony odbyła się emigracja ze zachodniego Pomorza a może nawet z kraju Obodrytów — Historykiem tym jest Ks Czaplewski — Ale teza ta chociaż poprostu była poważnym materjałem dowodowym nie znalazła łaski w oczach Ks Kujota Ta emigracja zachodnia wyryła swe piętno na dialektach bytowskim i borzyszkowskim; które tak znacznie się różnią od sąsiedniego dialektu zaborskiego (okolica Brus i Wiela): J K

40-lecie encykliki Papieża Leona XIII „Rerum Novarum"

Ciężkiem i trudnem było położenie warstw pracujących szczególnie u schyłku ub wieku W latach ośmdziesiątych, kraje europejskie — podobnie niemal jak dzisiaj — uginały się pod ciężarem trosk gospodarczych. Francja przegrała wojnę z Prusami, Rosja ponosiła skutki wojny turecko - rosyjskiej, Austrja nie wyleczyła się z ran odniesionych przez klęskę pod Królewskim Grodem, a w Niemczech — mmio uzyskanych od Francji miljardów, na skutek tak zw ,,gruenderki" życie gospodarcze silnie zostało nadwyrężone.

Najwięcej oczywiście cierpiały wszędzie masy pracujące, uciskane z jednej strony nędzą i bezrobociem, z drugiej — wyzyskiem niesumiennych elementów kapitalistycznych.

Położenie warstw pracujących — podobnie jak to w dobie dzisejszej czynią komuniści — pragnęli wówczas wykorzystać dla swoich celów socjaliści, żerując na nędzy i nieuświadomieniu biednych mas. To też rósł socjalizm w krajach jak Francja i Włochy, gdzie znalazł nawet protekcję ówczesnych rządów, jak rósł również w Rosji i Niemczech acz zwalczany w obu krajach ustawami wyjątkowemi

Wzrost socjalizmu w niczem jednak nie potrafił ulżyć doli warstw pracujących a przeciwnie — nędza wzrastała z roku na rok, potęgowana bądź to strajkami wywołanemi przez socjalistów, bądź lokautami któremi brali sobie odwet światowi kapitaliści

Rosła nienawiść, wzmagała się walka klas — nie ustępowała natomiast nędza tych, o których najwięcej przecież chodziło

I oto — w dniu 15 maja 1891 r — dziś lat temu okrągło czterdzieści — ogłoczoną została całemu światu katolickiemu słynna po wsze czasy encyklika papieża Leona XIII — znana ogólnie pod nazwą ,,Rerum Novarum" — od pierwszych słów: Rzecz nową Wam głoszę", któremi to słowami się rozpoczyna.

Zabrzmiał z wysokości Apostolskiej Stolicy głos Starca - Papieża, i rozszedł się rozgłośnem echem po wszystkich częściach świata. Padły słowa o ;;nowych rzeczach" — głosząc i przypominając urbi et orbi — przykazanie Chrystusowe o — miłości bliźniego.

Zwraca się Leon XIII do ludzi pracy, zarówno pracowników, robotników; pracodawców i kapitalistów, przypominając i nakazując wszystkim to o czem w ciągu czasów jakgdyby zapominać chciano

Woła więc głosem starca a jakże jednak donośnym. „Budujcie i opierajcie usiłowania i dążenia wasze na miłości Boga, na miłości bliźniego!"' „Nie uważajcie robotnika" — woła ten wielki ,,Papież Robotników" do wszystkich pracodawców i kapitalistów świata. — ,,Nie uważajcie robotnika za waszego niewolnika!" ,,Szanujcie zawsze w pracowniku waszym godność jego osobistą!" „Wszelka praca zarobkowa, ona nie poniża w niczem człowieka; przeciwnie — zaszczyt i zasługę przynosi!"

,,Bezwstydem i nieludzkością" — brzmi dalej głos Starca - Papieża — ,,jest ktoby chciał uważać człowieka za narzędzie zysku, wyzyskując tylko ludzkie mięśnie i siły!" ,;Zbrodnia o pomstę wołającą jest pozbawiać kogoś należnej mu zapłaty"

A do rzeszy robotniczej woła ten sam głos równie donośnie.

„Jak poszczególne członki w ciele ludzkiem rozstrajają się mimo swej różnorodności między sobą tworząc w ten sposób harmoninjy zespół, tak również społeczeństwo ludzkie, dwie różne klasy — (bogaty i biedny robotnik i pracodawca!) przez naturę są skazane na to, by się łączyły z sobą wszędzie i zawsze, by sobie odpowiadały w równowadze. Jedna drugiej potrzebuje bezwzględnie i ani kapitał bez pracy, ani praca bez kapitału, ostać się nie może"

Lat 40 temu — padały powyższe i inne słowa, które cały świat katolicki wprowadziły w podziw i w radość

Aczkolwiek Kościół Katolicki od samych swoich zaczątków, a więc przez przeciąg wieków blisko dwudziestu zawsze kierował się temi samemi wskazaniami (podniesienie kobiety do godności należnej, zniesienie niewolnictwa, zrównanie ludzi dalej — zakładanie szkół, klasztorów, szpitali; lombardów itd) nie brakło wielkich pod tym względem papieży i biskupów w ciągu długich wieków, to wszakże — encyklika ,,Rerum Novarum" Leona XIII — była naprawdę czemś zupełnie nowem i zadziwiającem zadziwiającem tem więcej że dziś — mimo upłynionych lat czterdziestu nietylko że nic nie utraciła z swej wielkiej wartości lecz z dnia na dzień, szczególnie w dobie, którą przeżywamy powojnie staje się coraz więcej aktualniejszą i potrzebniejszą.

Encyklika ,,Rerum Novarum" — stała się zarządów arcyb śp Florjana Stablewskiego bodźcem do stworzenia na ziemiach naszych potężnego Związku Katolickich Tow Robotników Polskich — Przy Związku powstał też organ robotniczy — nasz poznański ,,Robotnik" — z dzisiejszym 20-tysięcznym nakładem. Setki tysięcy robotników i setki towarzystw, korzystało z nauk wypływajacych z treści encykliki papieskiej

Oprócz wym. śp arcyb Stablewskiego,, nauczycielami i kierownikami potężnych mas katolickich robotników były jednostki takie jak śp kardynał Dalbor śp biskup śląski Lisiecki; śp ks Wawrzyniak, śp prałat Mayer z żyjących zaś ks Biskup Dymek, ks biskup Adamski sędziwy ks prałat Stychel i wielu, wielu innych. Encyklika ,,Rerum Novarum" — ona też stała się główną pobudką do powołania do życia polskich organizacyj zawodowych jak Polski Związek i Zjedn Zawod Polskie.

W sobotę jutrzejszą oraz w niedzielę — odbędzie się w Poznaniu 27 z rzędu Zjazd Delegatów Związku Katolickich Tow Polskich Robotników, którego drugi dzień — tj. niedziala — poświęconą została specjalnemu uczczeniu 40-lecia encykliki ;;Rerum Novarum" z czem połączona zostanie uroczystość poświęcenia sztandaru związkowego

Z okazji tej — redakcja nasza — składa hołd i cześć Wielkiemu, Niezapomnianemu Twórcy wiekopomnego dzieła jakiem jest encyklika ,,Rerum Novarum" jak również Zjazdowi z tej okazji życzenia, aby owoce Zjazdu, wykazały się dla katolickich, narodowych rzesz robotniczych jak najkorzystniejsze — według życzeń i pragnień zawartych w encyklice wielkiego — „Papieża Robotników!"

Niesamowita podróż z trupem.

W Ameryce zdarzył się nawet dla kryminalogów sensacyjny wypadek, wożenia trupa przez mordercę w automobilu 600 klm po Ameryce. Morderstwo popełnił bogaty kupiec nowojorski William Fraser na swojej kochance, niejakiej Phoebe Stader. Dokładnie niewiadomo, jakie były przyczyny tego morderstwa.

Wiadomo tylko, że Fraser zastrzelił kochankę z rewolweru w jej mieszkaniu w Waszyngtonie, poczem jako rzekomo ciężko chorą, zdołał, niepodejrzewany przez nikogo, znieść ją po schodach doswej limuzyny i, targany wyrzutami sumienia, nie wiedząc co uczynić z trupem, zawiózł zwłoki w swem samochodzie z Waszyngtonu do Richmond w stanie Wirginia o 600 km od stolicy położonego.

Zwłoki kochanki Fraser otulił szczelnie i usadowił w tyle limuzyny tak, że ani na stacjach benzynowych ani na innych postojach nikt nie przypuścił, iż niesamowity szofer wozi ze sobą trupa.

Jak się później okazało Fraser chciał popełnić samobójstwo, powodując katastrofę automobilową, lecz choć umiał pozbawić życia swą kochankę nie mógł się odważyć na uśmiercenie siebie samego.

Ażeby zatuszować wszelkie ślady, rozebrał trupa i porzucił go no łące w stanie Wirginja, sam pojechał dalej. Farmerzy zauważyli na drugi dzień że nad łąką krążą sępy i przybywszy na miejsce ptasiej biesiady, z przerażeniem spostrzegli, że w trawie leży trup nagiej młodej kobiety.

Tymczasem w Nowym Jorku zameldowano na policji o zaginięciu Frasera

Początkowo nie umiano tych dwóch wypadków ze sobą związanych wytłómaczyć, lecz gdy Fraser nieostrożnie nadesłał do swego brata telegram z żądaniem wysłania pieniędzy cała ta niesamowita historja wydała się. Frasera złapano Przyznał się on do potwornego mordu i niesamowitej podróży z trupem, jako motyw zbrodni podaje zdradę kochanki. Grozi mu fotel elektryczny

Harcerstwo polskie we Francji

Ostatnio rozpoczął się w Lens (Francja półn) 6-tygodniowy kurs dla zastępowych drużyn harcerskich w terenie. Związek harcerstwa polskiego w Francja, rozwijający swą działalność od r 1925 liczy obecnie przeszło 500.członków, zgrupowanych w 32 drużynach rozsianych po całej Francji. Na czele związku stoi p Dziekoński.

Prace organizacyjne prowadzi od kilku miesięcy p Malecki który objeżdża całą Francję jako instruktor harcerski

Moskwa za lat dziesięć.

Sowiecka statystyka oblicza że w roku 1942 Moskwa zajmowaćbędzie obszar100000 ha z 6500000 mieszkańców — W związku z tem szczególną uwagę zwraca się na komunikację — W celu usunięcia niedostatków zaprowadzone będą koleje elektrycz. które połączą przedmieścia z najważniejszemi centrami miasta — Zarazem wyłoniła się kwestja budowy kolei podziemnej.

„Neapol śpiewające miasto" z J. Kiepurą w Pradze.

Jedno z najwspanialszych kin praskich Fenix wyświetla od kilku dni film dźwiękowy pod tytułem Neapol śpiewające miasto, w którym występuje światowej sławy tenor polski Jan Kiepura — Film ten cieszy się olbrzymiem powodzeniem tak że bilety wykupione są już kilka dni naprzód — Prasa czeska nazywa Kiepurę Carussem doby współczesnej i pierwszym tenorem świata

Zbrodniarz - zdrajca

49) **Powieść.**

Collie udał się na piętro do oświetlonego biura, gdzie jeszcze pracowano — Kierownik nie znał go osobiście i nie zwracał nań uwagi — Dowiedziawszy się jednak że jest reporterem, poinformował go ze pracują obecnie w godzinach pozabiurowych, gdyż chodzi o wystawienie rachunków dla Bombay'u Joshua dowiedział się że firma Sutton wysyła tam w wielkiej ilości używane automobile a kierownik otrzymał przed paru dniami zlecenie wystawienia rachunków i zainkasowania należytości w jednym z tutejszych banków — Kwota ta miała pozostać do dyspozycji Suttona

— Nie skończymy jednak przed północą — żalił się kierownik — Gdyby Tillman był pomagał; dałoby się może zrobić na dziesiątą — Ale on przyszedł przed półgodziną ;rozglądnął się i ani spojrzał na robotę — Czy Tillman tu jest teraz? — szybko spytał Collie

— Gdyby tu był, już bym ja go zaprzęgnął do roboty — rozdrażnionym głosem rzekł kierownik — Powiedziałem panu Suttonowi

— Dziwne — przerwał Joshua w zadumie — że nawet w dzień swego ślubu szef zmuszony jest zajmować się biurem!

— Pan Sutton dostał silnego bólu głowy — wyjaśnił kierownik — Często cierpi na ból głowy — A w biurze swojem ma podręczną apteczkę z jakimś specyfikiem bardzo skutecznym — Przyszedł właśnie po to lekarstwo

— Wyznaję, że dziś wieczór więcej się dowiedziałem o szefie niż w ciągu całego czasu a dawno już tu pracuję — mówił kierownik — Był dziś dziwnie rozmowny — Domyślam się że pan przyszedł w celu usłyszenia jakichś szczegółów w sprawie Leslie'go — nieprawdaż?

Co prawda, Joshua wcale nie przyszedł w tym celu; zgodził się jednak na podsunięte mu wyjaśnienie — Szczerze współczuję z szefem — rzekł — Taki ostry ból głowy to wcale niemiły początek miodowego miesiąca .

— Nie wiedziałem, że jest cierpiący, ale sam mi powiedział — dodał urzędnik a Collie tego właśnie pragnął się dowiedzieć.

Kierownik oddziału długo jeszcze mówił o Suttonie ;sławiąc jego niezwykłą dobroć, uprzejmość i troskliwość o personel.

— W porównaniu z szefem taki Leslie był skończonym gburem — opowiadał — Panny biurowe zawiązały małe kółka by stale kupować kwiaty na biurko szefa — Wciąż myślały o przyozdobieniu jego gabinetu jakimś miłym drobiazgiem

Collie nigdy nie był w biurze szefa i oto zwrócił się do kierownika z prośbą o pokazanie mu tego sanktuarjum; gdyż jest mu to potrzebne do artykułu który zamierza napisać.

— W czasach tak zaostrzonych stosunków między pracodawcami i pracującymi czytelnicy z radością dowiedzą się o szefie traktującym swój personel po ludzku.

Dodał jeszcze, że byłaby nawet pożądana fotografja biura, mogącego się poszczycić tak niezrównanym szefem

— Powieszą mnie, jeśli to wyjdzie na jaw — żartował urzędnik, wyjmując klucz z kieszeni — Poprowadził reportera ciemnym korytarzem i otworzył ostatnie drzwi — Weszli do bardzo ładnie urządzonego pokoju, w którym na pierwszy plan wysuwało się duże piękne biurko — Drogocenny dywan pokrywał niemal całą posadzkę a tuż za wyścielonym fotelem przed biurkiem przytwierdzona była do ściany mała mahoniowa szafeczka — Joshua swobodnie rozglądając się po pokoju zauważył piękny kominek wygodne fotele, dotykał miękkich aksamitnych firanek ,spływających wzdłuż okien — W pozornem roztargnieniu próbował otworzyć drzwiczki mahoniowej szafki lecz były zamknięte:

— Na Boga, nie dotykaj pan niczego — prosił urzędnik.

— Bardz piękne biuro i wzorowa czystość wszędzie — mruknął Joshua — Istny pałac!

Biurko było całkiem uprzątnięte a poza zmiętym kawałkiem białego papieru kosz był również całkiem próżny — Reporter dostrzegł jednak, że na owym zmiętym papierze była czerwona pieczątka Zaledwie rzucił okiem na tę złamaną pieczątkę z laku a odrazu się domyślił, że Sutton otworzył widocznie nowe pudełko jakichś medykamentów a opakowanie rzucił do kosza — Joshua był niezmiernie ciekaw jakich to specyfików używa Frank Sutton

Jak się rozsuwa te firanki? — spytał.

Kierownik pokazał mu długi jedwabny sznur; ukryty w aksamitnych fałdach — Pociąga się za jeden koniec — zademonstrował odrazu —i firanki przesłoniły okna — Zanim się odwrócił do gościa; kosz na papiery był już pusty a zmięty papier z czerwoną pieczątką powędrował do innych świstków w kieszeni reportera.

Joshua podziękował i długim korytarzem zawrócił ku schodom — Mijając drzwi wiodące do biura Leslie'go przystanął i na chybił trafił nacisnął klamkę — Ku wielkiemu jego zdumieniu drzwi były niezamknięte — Ale większa jeszcze niespodzianka czekała reportera gdy wszedłszy do pokoju, zapalił światło — Na kominku było pełno papierów spopielonych lub tylko trochę nadpalonych a kasa ogniotrwała nietylko stała otworem lecz także klucz tkwił w zamku.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Z Pomorza

Władze Powiatowej Kasy Chorych rozwiązane

Kościerzyna — W sobotę Okręgowy Urząd Ubezpieczeń rozwiązał wszelkie władze tutejszej Powiatowej Kasy Chorych W miejsce władz wstąpił komisarz którym mianowany został dotychczasowy dyrektor p Józef Kamiński — Na Pomorzu we wszystkich Kasach Chorych urzędują już od dłuższego czasu komisarze — Władze kościerskiej Kasy Chorych zatem jako ostatnie zostały rozwiązane

Nowy lekarz

Kościerzyna — Wkrótce osiedli się w Kościerzynie nowy lekarz p Dr Andrzej Dynowski z Gąsowy

Umarła w nędzy na godzinę przed nadejściem pieniędzy

Grabowska Huta powiat kościerski W Grabowskiej Hucie pow kościerskiego zamieszkiwała 65 letnia Anna Freda która od dłuższego czasu nie mając ani sił do pracy ani też żadnego majątku żyła w skrajnej nędzy — Utrzymywała ją wioska a wiadomo, że łaskawy chleb nie jest lekki Ostatnio staruszka wszczęła starania o uzyskanie renty starczej w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu — Ubezpieczalnia przychylając się do tej prośby przeznaczyła staruszce 30 zł miesięcznie i to za kilka lat wstecz — Onegdaj przyszły z Ubezpieczalni pieniądze dla Fredowej w wysokości 1000 zł staruszka jednak na godzinę przedtem zmarła w nędzy

Kurs rolniczy

Stara Kiszewa powiat kościerski — W niedzielę dnia 8 3 br odbył się w Starej Kiszewie jednodniowy kurs rolniczy — Stawili się prawie wszyscy członkowie kółka rolniczego oraz dużo gości z sąsiedztwa — Referaty o żywieniu krów i mleczarstwie wygłosił dyrektor Szkoły Rolniczej z Kościerzyny.

Kradzież.

Chmielno, pow kartuski. W czasie nieobecności robotnicy Józefiny Lewandowskiej włamał się nie znany sprawca do jej mieszkania i skradł tam gotówki około 20 zł.

Przyjazd komisji odszkodowawczej

Golubie pow kartuski W dniu 13 kwietnia rb: o godzinie 10-tej lub w dniu następnym zbierze się tu przy trasie kolejowej od stroni Gdyni komisja dla ustalenia odszkodowania za grunty, wywłaszczone pod budowę kolei Bydgoszcz—Gdynia, odcinek Gołubie. Zainteresowani powinni wziąć udział w tem zebraniu

Włamanie do cegielni.

Firóg, pow kartuski. Nieznani sprawcy włamali się do cegielni Zygmunta Stanka i skradli z warsztatu kołodziejskiego 4 koła od wozu i różne inne przedmioty razem wartości około 140 zł.

Ujęcie kurokradów

Zblewo powiat starogardzki — W ostatnim czasie wioska nasza i okolica były zaniepokojone kradzieżami kur — Dnia 9 bm nieproszeni specjaliści odwiedzili znów nadleśniczego p Kostkę w Lubichowie, któremu skradli 17 sztuk drobiu — Ostatecznie udało się policji w Iwicznie 2 złodziei przyłapać a trzeci zbiegł do lasu — Część skradzionych kur znajdowała się w garnku a reszta w ukryciu — Złodzieje pochodzą aż z powiatu słupskiego z Kongresówki i nie mieli stałego miejsca zamieszkania Nazwiska tej szajki brzmią. Trzoska, Kaźnia Markiewicz.

Zbrodniczy przybłęda

Mościska powiat starogardzki — U gospodarza p Guza w Mościskach sypiał przez kilka nocy w szopie na sianie jakiś przybłęda — P Guz postanowił swego nieproszonego stróża schwycić — W tym celu jednej nocy ubiegłego tygodnia zamknął się i czekając na gościa zdrzemał się — W tem zjawił się oczekiwany przybłęda a zauważywszy siedzącego gospodarza zapytał się co tu robi — Pilnuje świni, która ma się oprosić" — W tej chwili strzelił nieproszony przybysz do p G i zbiegł Strzał na szczęście chybił — Następnej nocy około godziny 11 został ten chlew podpalony i spłonął doszczętnie

Przyłapani złodzieje

Tczew — W nocy z 12 na 13 bm dokonano kradzieży 10 kur u gospodarza p Wiensa w Czatkowach oraz u robotnika p Tubiela zatrudnionego w cegielni w Malinowie, któremu skradziono szynki — Policja suchostrzycka wykryła skradzione kury u pewnego żydka w Tczewie który był paserem złodzieja szków a idąc po nitce do kłębka znalazła i dwóch złodziei w osobach braci L z powiatu gniewskiego Byli oni również sprawcami kradzieży dokonanej przed 2 tygodniami w Malinowie gdzie skradli 4 kury Amatorów cudzej własności odstawiono do dyspozycji Sądu Grodzkiego w Tczewie

— Uprowadził dziecko dla zarobku.

Grudziądz Niejaki Helmut Romanowski, śpiewak podwórzowy, uprowadził 3-letnią dziewczynkę Genowefę Chmielnik, używając dziecka jako środek do wzbudzenia litości u ludzi gdy chodził po domach i podwórzach. Dotychczas Romanowskiego nie odnaleziono, gdyż wyjechał z Grudziądza w niewiadomym kierunku.

Z diecezji.

Pelplin X Alojzy Łaski, proboszcz w Czarnymlesie, były wikary w Fordonie i Tucholi, udaje się do Francji, aby poświęcić się pracy duszpasterskiej między wychodźcami polskimi.

— Przesiedlony został do Działdowa ks. Józef Radtke, wikary z Pieniążkowa, a do Pieniążkowa przydzielono ks. Władysława Ebertowskiego z Działdowa.

Ze zjazdu robotników katolickich w Poznaniu.

Po uczczeniu zmarłych zabrał głos sekretarz generalny ks. Michałkowicz dla wygłoszenia sprawozdania: Związek liczy obecnie 239 towarzystw, zczego 6 jest zachwianych. Z żywotnych 233 towarzystw wszystkie nadesłały sprawozdania, co jest dowodem wyrobienia organizacyjnego naszych robotników.

Członków płacących liczy Związek 17.400, ze zwolnionemi od składek bezrobotnymi i starcami przeszło 20.000 Przyrost wynosi około 1000 Nakład „Robotnika" utrzymał się na 13.500 Ilość zebrań plenarnych wynosiła 2628, a zarządowych 1426, co oznacza przyrost 200 zebrań. Wykładów wygłoszono 2000, bibljotek istnieje 100 i 13000 tomów. Do Komunji św przystąpiły towarzystwa 517 razy. Zupełnie bezrobotnych było w roku 1930 — 3510 (1929 — 2480), a częściowo bezrobotnych 2469 (1929 — 1558) ogółem jest bez posady jedna trzecia członków. Pocieszającym objawem jest przyrost członków młodszych (do lat 35), których ilość wzrosła z 3760 na 4185.

Kurs tegoroczny nie odbył się, zato cieszyły się wielkiem powodzeniem jednodniowe kursy w okręgach. Duże zainteresowanie wywołały też wykłady radjowe Pozatem odbyły się: 102 obchody i 10 zwiedzań, a 98 towarzystw urządziło gwiazdkę. Deklamacyj wygłoszono 700

Na koniec podkreślił ks. sekretarz, że Związek nie da się wciągnąć do polityki partyjnej, ku czemu istnieją silne zakusy.

Dokonano wyboru ustępujących członków zarządu. Wybrano ponownie. ks. dr. Kozłowskiego, ks prob. Starczewskiego, pana Cywińskiego i p. Sobalę, reprezentanta robotników rolnych. Do komisji rewizyjnej weszli ponownie pp. Rynek i Rozczarnowski, a na miejsce ustępującego ks Jęśka wszedł ks kan. Szulc

Obradom popołudniowym przewodniczył pan Cywiński z Bydgoszczy. Dyrektor Katolickiej Szkoły Społecznej, ks: dr. Edward Kozłowski wygłosił referat pt.: „Stosunek Związku naszego do Akcji Katolickiej". Mówiąc o pracy Związku, stwierdził że była ona dawniej tylko niejako przypadkowa w odróżnieniu od obecnego jej kursu, który po zaliczeniu Związku na mocy dekretu ks. prymasa d-ra Hlonda do Akcji Katolickiej, będzie systematyczny, ujęty w ramy programu katolickiego.

Zkolei zabrał głos sekretarz generalny ks. Czesław Michałowicz, omawiając w referacie pt. ,;Jak obchodzić będziemy 40-lecie encykliki papieskiej „Rerum Novarum" program uroczystości w Poznaniu; zjazd pielgrzymkowy w Częstochowie (27, 28 i 29 czerwca) oraz pielgrzymkę do Rzymu (8 maja i dni następnych). Pod koniec zebrania zreferował p. Porankiewicz sprawę funduszu pogrzebowego. Większością głosów uchwalono fundusz żelazny w wysokości 1 zł wpisowe 50 gr oraz składkę miesięczną w wysokości 30 gr.

Po wyczerpaniu wszystkich punktów obrad przewodniczący solwował zebranie.

Ukoronowaniem wspaniałego obchodu 40-lecia ogłoszenia encykliki „Rerum Novarum" była uroczysta akademja robotnicza w Domu Rzemieślniczym przy ulicy Ratajczaka. Podniosłe przemówienie wygłosił JE ks. Prymas Hlond, który powiedział m. in. „Przed 40 laty przeżywał świat niezwykle ciężki okres. Kościół katolicki znalazł się pomiędzy dwoma poróżnionemi światami — kapitałem z jednej, a warstwą robotniczą z drugiej strony. W tym okresie walki klasowej odezwał się głos ze Stolicy Apostolskiej, stając w obronie wyzyskiwanego pracownika. Encyklika „Rerum Novarum" wykazała, że te dwa światy zawsze muszą i mogą być do siebie zbliżone, bo inaczej grozi im zatarg w skutkach straszny i niebezpieczny. Głos wielkiego papieża Leona XIII otrzeźwił umysły, okazało się bowiem, że ludzkość stoi przed wielkiem niebezpieczeństwem, którego należy uniknąć. Rozpoczęto pracę intensywną i wytrwałą. Nie można jednak powiedzieć, aby ten stan z przed 40 lat całkowicie zniknął z powierzchni życia społecznego. Spojrzeć wystarczy tylko na Moskwę, symbol barbarzyństwa i niesprawiedliwości, a łatwo sobie wyobrazimy, że wiele jeszcze pozostaje do pracy w wytkniętym kierunku. Nie wszystkie bowiem narody poszły za głosem Papieża Robotników. Dlatego też należy się bronić ze wszystkich sił, aby niebezpieczeństwo wschodnie nie przedostało się poza granice Moskwy i nie zaraziło zdrowych Praca jest trudna ale konieczna i wzniosła. Katolicki robotnik polski winien to zrozumieć i dokładnie zdać sobie sprawę z obowiązków, jakie mu nakłada słuszna i wielka sprawa".

Przemówienie ks. kardynała Hlonda przyjęto burzą oklasków. Po przemówieniu jego i po referacie ks profesora Krawczyka nastąpiło składanie życzeń.

Pan Typrowicz złożył życzenia dalszego pomyślnego rozwoju od pana wojewody, pan Kiedacz w imieniu nieobecnego prezydenta miasta Poznania C. Ratajskiego Pod koniec przemówił bardzo gorąco ks red: Michałowicz, który odczytał telegramy od ks biskupów: Adamskiego, Laubitza, Łukomskiego, Radońskiego, Jasińskiego. telegram od gener. Dzierżanowskiego, życzenia od wielu, wielu katolickich żeńskich i męskich zrzeszeń. Burzą oklasków przyjęła zebrana publiczność telegram z życzeniami od wychodźtwa polskiego z Francji.

Wspaniała, imponująca swoim uroczystym przebiegiem akademja robotnicza w Domu Rzemieślniczym zakończyła się uchwaleniem depeszy hołdowniczej do Ojca św. oraz odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga"

Włamanie.

Pelplin. Do miejscowego Magistratu zakradli się kasiarze, unosząc ze sobą około 300 zł gotówki. Czynu swego dokonali jednej z ostatnich nocy, demolując urządzenia biur. Policja jest na tropie zręcznych opryszków

Pożar.

Nawra, pow. lubawski Z niewyjaśnionego narazie powodu spłonęła stodoła p. B Napiórkowskiego, a w niej zapasy słomy i paszy oraz maszyny rolnicze. Szkoda jest poważna ale znajdzie pokrycie z ubezpieczenia

Mleczarnia spółdzielcza

Osie powiat świecki — W ubiegłym tygodniu utworzona została u nas mleczarnia spółdzielcza z odpowiedzialnością ograniczoną — Prezesem Rady Nadzorczej jest p Hubert — Do Zarządu należą pp Deręgowski (prezes) Kużemski (sekretarz) i Osicki (skarbnik) — Liczba członków jakoteż dostawców mleka z każdym dniem się powiększa — W dniu rozpoczęcia dostarczono około 600 litrów mleka a dziś już 1500 ltr i jest nadzieja że z końcem miesiąca dojdzie do 2000 ltr — Kierownictwo spoczywa w rękach p Kleiny; który w czasie długoletniej praktyki mleczarskiej wydoskonalił się na dzielnego fachowca — Poświęcenia tej tak pożytecznej instytucji gospodarczej dokonał w niedzielę dnia 22 lutego ks administrator Deja po stosownem przemówieniu poczem odbył się w lokalu p Listewnikowej wspólny obiad w którym wzięli udział członkowie w liczbie 24 oraz przedstawiciele tutejszej gminy

Pięćdziesięciolecie miejscowego Tow Czytelni Lud:

Toruń — Dnia 9 bm odbyło się tu walne a zarazem jubileuszowe zebranie T C L — Zagaił je ks prezes Strogulski a marszałkował mu p dyr Mocarski Ze sprawozdania wynika że toruńskie T C L posiadało w swej bibljotece centralnej i w 4 filjalnych na przedmieściach razem 55217 książek że miało 120 członków i przeszło 12000 dochodu

Z okazji 50 lecia otrzymały w uznaniu zasług około T C L dyplomy p drowa Steinbornowa; p Halina Urbańska p M Talmowa i p dr Ossowski — Obecnym był też ks dyr Ludwiczak

Komitet uzupełniono do liczby 24 członków — Mianowicie wybrani zostali świeżo p dr Ossowski; ks Karczyński pp Augusiak i Bednarski

Sensacja zapadłej wioski.

Toruń Rozgarty pod Toruniem od kilku dni mają swoją sensację Wszyscy mieszkańcy wioski opowiadają sobie historję, w którą przypadkowo zupełnie wplątała się rodzina Mytzerów przez swą 24-letnią córkę Minę.

Przyrodnia córka Mytzerów, panna Mina Raguze, będąc w Toruniu zapoznała pewnego mężczyznę, który przedstawił się jej jako Oswald Krauze ze zawodu technik budowlany. Młody, przystojny i wygodny Krauze zrobił na pannie Minie nieprzeciętne wrażenie i dlatego też zaprosiła go do domu swego ojczyma Bytzera. Młody Oswald nie kazał na siebie długo czekać i już po dwóch dniach odwiedził „wybrankę swego serca w Rozgartach. Czuła wizyta pod dachem Miny z małemi przerwami trwała przez okres dwa i pół miesiąca — a miła sielanka nie przerywana żadnemi nieporozumieniami zakończyła się wyprawionemi zaręczynami młodych.

Tymczasem przed kilku dniami odwiedził Bytzera znajomy jego rolnik z Pędzewa, niejaki Telke który ujrzawszy Krauzego, zwrócił uwagę Bytzerowi, że Krauze zamierzał również zaręczyć się z jego siostrą, jednak po ukradzeniu jej złotego zegarka doszło do scysji i zerwania. Na widok Telkego Krauze ulotnił się natychmiast w niewiadomym kierunku a ślad po nim od tej pory zaginął. Po wyjeździe Krauzego stwierdzono, że „oblubieniec" przywłaszczył sobie zegarek męski oraz cały szereg drobnych rzeczy ogólnej wartości 100 zł.

Nagłe zniknięcie Krauzego i oświadczenie Telkego zrobiło w domu Bytzera niemałe zamieszanie Zawiadomiono o całem zajściu władze śledcze które w wyniku dochodzenia utaliły, że rzekomy Krauze jest w posiadaniu książeczki wojskowej na nazwisko Wojciecha Ulberta z Grębocina i jest znanym oszustem, który wszędzie występował jako kandydat do zawarcia związku małżeńskiego.

Za zbiegiem wszczęto poszukiwania. Rysopis zawodowego „narzeczonego". — lat około 27—30 wzrostu średniego, postać krępa, włosy i brwi czarne, oczy ciemne; twarz okrągła, na prawym policzku blizna; jakby od cięcia studenckiego, nosi stale okulary.

Drukiem drukarni „Dziennika Pomorskiego" w Chojnicach
Redaktor odpowiedzialny: Bonifacy Chmielewski, Chojnice
Władysław. Juliusz Schreiber; Chojnice

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 19. marca 1931 r.

Wykłady Związku Obrony Kresów Zachodnich

W bieżącym tygodniu p prof Sankiewicz wygłosi w sali Kina o godzinie 6 po południu następujące wykłady ilustrowane przeźroczami: —

1) w środę 18 marca „Grunwald",

2) w sobotę 21 marca „Kraków stary i nowy".

Wstęp wolny — O liczny udział prosi

Dr Korzeniowski, prezes Z O K Z.

Jako nauczycielka muzyki

poleca się w dziale ogłoszeniowym numeru dzisiejszego p Pawłowska która ukończyła konserwatorjum b kapelmistrza nadwornego prof dr Henninga w Poznaniu a pozatem studjowała w Paryżu (prof Philipps) Zwracamy uwagę na ogłoszenie

Wczorajsze posiedzenie Banku Ludowego

zagaił prezes p profesor Wagner ;którego również jednogłośnie obrano przewodniczącym Walnego zebrania — tenże powołał na sekretarza p Drehera Po szczegółowem sprawozdaniu z czynności roku ubzebranie jednogłośnie tak zarządowi jakoteż Radzie Nadzorczej udzieliło pokwitowania — Zestawienie kasowe za rok sprawozdawczy przedstawia się następuj: przychód 11688921.33 rozchód 11677631,44 gotówka wynosi 11289,89 — Z zysku w wysokości przeszło 6000 zł wszyscy członkowie na wniosek p Zabłońskiego zrezygnowali przelewając go do funduszu rezerwowego — Fakt ten świadczy o wielkiej dbałości o powodzenie i rozwoj spółdzielni kredytowej która przy dzisiejszych nader trudnych czasach pomyślnie się rozwija — Udzielenia kredytu członkowi spółdzielni dopuszczono do wysokości 50 tysięcy zł zaś najwyższa wkładkę ograniczono do pół miljona złotych — Prezesem na rok przyszły obrano ponownie jednogłośnie profesora Wagnera — Szczegóły dokładne podamy w jutrzejszym num.

Zabiegi gospodarcze w lesie na wiosnę

1) W pierwszej szpalcie 2 wiersz od dołu wydrukowano Ruderschafski ma być Rudersdorfski

2) W 3 szpalcie wiersz 15 napisano dla dębu czerwonego 3 — 6 cm ma być dla dębu czerwonego 30 — 60 cm wiersz 16 dla świerku 5 centymetrów dla dębu 5 — 75 cm ma być dla świerku 50 cm dla dębu 50 — 75 cm — wiersz 17 napisano w odstępach 3 — 5 cm ma być w odstępach 30 — 50 cm

Zw b Uczestników Powstań Narod:

W dniu 15 marca br odbyło się zebranie konstytucyjne Związku b Uczestników Powstań Narodowych Rz P w lokalu p Węsierskiego w Chojnicach

Na zebranie przybyło trzech delegatów z Związku Okręgowego z Bydgoszczy — W zebraniu brało udział przeszło 60 uczestników i wszyscy zapisali się na członków — Referat bardzo interesujący na temat Cel i zadanie Związku wygłosił druh Edmund Szymkowiak; referent oświatowy Związku Okręgowego z Bydgoszczy — Da zarządu grupy w Chojnicach weszli druhowie: Sibiński Szczepan — prezes, Wasilewski Aleksander wiceprezes; Wiemann Antoni sekretarz; Pieczora Franciszek zastępca sekretarza — Bonna Wiktor skarbnik — Gutkowski Franciszek — komendant — Komisja rewizyjna: Krawczyk Tomasz — Marcinkiewicz Jan — Sikorski Bolesław:

Uwolniony został w drugiej instancji

zasądzony swego czasu na 100 zł grzywny za opór wobec władzy kupiec p Falkenstein

Jutro Wesoły Wieczór w Chojnicach

Jak wiadomo z drugostronnego ogłoszenia zjeżdża jutro do Chojnic Stały Teatr Rewji z Bydgoszczy, dając wielką rewję humoru pod tytułem Grunt to flota — Rewja 'a składa się z 18 obrazów i złożona jest z ostatnich nowości zagranicznych oraz z ostatnich przebojów Warszawskich teatrów ;;Qui pro Quo" i Morskie Oko — Początek punktualnie o godzinie 8,15 w sali hotelu Centralnego Bilety wcześniej nabyć można w księgarni Dziennika Pomorskiego — Zwracamy uwagę Sz Czytelnikom na ogłoszenie z czwartej stronicy:

Kto wygrał?

W siódmym dniu ciągnięcia 5-tej klasy 22-ej polskiej loterji państwowej; główniejsze wygrane padły na numery następujące:

400000 zł Nr 203769

Po 20000 zł Nr 36794 70498

15000 zł Nr 204119

Po 10000 zł Nr 61654 62308

Po 3000 zł Nr 58428 131311 132235 136426 167343

Po 2000 zł Nr 5774 26208 119470 153005 198017

Po 1000 zł Nr 4930 18537 18511 25100 31332 32647 41686 45879 46627 53147 65211 67411 83047 87011 105050 107576 110740 115280 115687 117985 146061 147561 149272 157921 158495 162833 167705 169203 181301 187202 199100

W sprawie odwołań od szacunków osad

Pomorskie Towarzystwo Rolnicze w związku z popełnianemi przez osadników błędami co do odwołań od szacunków w celu zapobieżenia tym błędom komunikuje: — Każdemu osadnikowi z parcelacji rządowej po otrzymaniu z Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Grudziądzu orzeczenia szacunkowego w wypadku; gdy szacunek wydaje mu się wygórowany; przysługuje w nieprzekraczalnym 14 dniowym terminie prawo złożyć odwołanie do Komisji Opinjodawczej ;szacunków osad przy O P Z w Grudziądzu na imię Pana Ministra Reform Rolnych przez O U Z w Grudziądzu — Wszelkich bliższych wyjaśnień w sprawach osadniczych udzielają osadnikom Instruktorjaty i Sekretarjaty Powiatowe PTR odnośnych powiatów Dyrekcja P T R

Wydzierżawienie restauracji kolejowej

Dyrekcja kolei w Gdańsku ogłosiła publiczny przetarg na dzierżawę restauracji kolejowej w Chojnicach z terminem objęcia w dniu 1 czerwca 1931 r. Bliższych informacyj udziela wydział osobowy powyższej dyrekcji w pokoju nr 221, codziennie prócz dni świątecznych w godzinach od 11 do 13

Powiat

Nieszczęśliwy wypadek

Ogorzeliny powiat chojnicki — Nieszczęśliwy wypadek wydarzył się Piotrowi Janowskiemu; osadnikowi z Melanówka; który spodziewając się gości z Chojnic wysłał sanki na dworzec — Do sanek zaprzągnięty był jeden koń; którego służący p Janowskiego zaprzągł tak krótko że gdy koń ciągnął to sanki biły go po nogach wskutek czego koń się spłoszył i w szalonym pędzie uderzył sankami o stojące przy drodze drzewo tak silnie że cały wierzch sanek został potłuczony a siedzący na sankach służący wyrzucony został o kilka kroków na prawo — Koń ze spodnią częścią sanek pobiegł pędem dalej w kierunku wsi aż na skręcie drogi wiodącej do dworca przed oberżę Totdenkopfa obalił się lecz prędko powstał i biegł dalej pędem w kierunku do dworca poczem skręcił w lewo na wiodącą do Melanówka drogę i wpadł na tor kolejowy i pędem wzdłuż toru Na torze potłukł resztę sanek; pozostały tylko dyszołki koń widocznie na szynach doznał złamania tylniej prawej nogi i pokaleczenia lewej — Z bólu dalej uciekać już nie mógł bo wpadł pomiędzy dwa budynki dworcowe i stanął — Skąd zabrał go właś

Z POMORZA

Leśniczy postrzelił niemowę

Świecie — Dnia 13 bm zgłosił na posterunku P P w Świeciu leśniczy lasów prywatnych majątku Sartowice Gustaw Rosentreter zamieszkały w Grabowcu że dnia tego o godzinie 12 w czasie pełnienia służby w lesie usłyszał strzał; który jak przypuszczał oddany został przez kłusownika Wkrótce potem zauważył 2 nieznanych osobników wychodzących z lasu; których wezwał okrzykiem ;;stój; ręce do góry"; na co jednak osobnicy ci nie reagowali i ukryli się w pobliskich krzakach Wówczas leśniczy Rosentreter oddał kilka strzałów w kierunku ukrywających się przyczem ranił jednego z nich dwoma strzałami w obie nogi — Rannego osobnika przewiózł następnie do szpitala powiatowego w Świeciu; gdzie udzielono mu pierwszej pomocy — Ranny jest niemową i dotychczas nie zdołano ustalić jego tożsamości ani też miejsca zamieszkania Drugi osobnik zdołał zbiec

Lotnicy polscy nad Czarnym Lądem

Lotnicy polscy — kpt Skarzyński i por inż Markiewicz odbywający lot dokoła Afryki na aparacie polskiej konstrukcji ;;Ł 2" wylądowali w Khartumie (stolica angielskiego Egiptu):

Etap Atbara — Khartum wynosi około 300 km

Według informacyj pochodzących z Khartumu lotnicy zamierzają w Khartumie raz jeszcze wypróbować dokładnie motor i przestudjować dokładnie trasę lotu przed trudnym i niebezpiecznym etapem Khartum — Addis Abeba:

Stolica Abisynji — Addis Abeba leży w odległości 1,100 km w linji lotu na południo — wschód od Khartumu Odcinek ten jest specjalnie trudny dla lotnika ponieważ przelot odbywa się w połowie nad wysokiemi pasami gór sięgającemi miejscami 4,200 metrów wysokości

Niebezpieczeństwo zwiększa okoliczność; że ogromne przestrzenie na tym szlaku są zupełnie nie zamieszkałe przez ludzi — W razie przymusowego lądowania lotnicy są zdani jedynie na własne środki — Pierwsza połowa lotu prowadzi mniej więcej nad wodami Błękitnego Nilu; druga nad pasmem gór abisyńskich — Negus Negussi Taffari król Abisynji ;udzielił osobiście pozwolenia lotnikom polskim na przelot nad jego państwem

O przyczynach zwłoki w dotychczasowej podróży powietrznej obu dzielnych lotników donoszą:

Dzielni lotnicy polscy zmuszeni byli przerwać swój rajd w Atbane na skutek defektu motoru — Ukruszył się tłok w motorze — 22 dni czekali na przysłanie nowego tłoku z fabryki z Warszawy

Jednocześnie pragnąc przyśpieszyć odlot prosili telegraficznie angielskie warsztaty lotnicze w Karthumie o przysłanie tłoka — Anglicy przysłali natychmiast nowy tłok który trzeba było jednak dopasowywać do wymiarów cylindra silnika — Dopasowaniem tłoku zajęły się angielskie warsztaty kolejowe w Atbarze obsługując sudańskie linje kolejowe

W chwili gdy tłok angielski dopasowano i wypróbowano nadszedł tłok z Warszawy — Lotnicy założyli tłok polski a angielski zabrali jako zapas

Wyjaśnienie kupców w sprawie zniżki cen węgla

Następnego dnia po ukazaniu się wiadomości PAT o rzekomej zniżce cen — stwierdziły pisma, że niema żadnej zniżki cen. Poniższe oświadczenie Zrzeszenia Kupców Opałowych najzupełniej potwierdza jej opinję.

Zrzeszenie stwierdza, że konwencja węglowa raczej zaostrzyła warunki zakupu węgla i poszła w kierunku podtrzymania dotychczasowych cen, co wykazuje w sposób następujący.

Postanowiono. przyjąć za podstawę cenę 40,50 zł na której odbywać się mają wszelkie operacje rabatowe

Wyjaśniamy.

że cena powyższa przetrzymała chlubnie wszelkie akcje zniżek cen i kryzysy ekonomiczne od 1 IV 29 r do dzisiejszego dnia. Zaznaczyć wypada, że za każdą kostkę I i II dopłaca się 1,50 zł od tonny, co stanowi razem 42 złote.

2) przyznać bez względu na wysokość zamówienia, dla gazowni, elektrowni; zakładów wodociągowych; magistratów; hut; fabryk przemysłu włókienniczego, metalurgicznego, chemicznego; naftowego i fabryk papieru nawet 5 proc.

Wyjaśniamy.

że konwencja węglowa zapomniała dodać w informacji prasowej o skasowaniu cennika czerwonego, który zasadniczo opiewał na cenę 38,50 zł a który stosowali koncerny dotychczas przy sprzedaży dla powyższych gałęzi przemysłu. Potrącając 5 proc od obecnie obowiązującej ceny 40,50 zł, wydaje nam się prawdopodobnem że zbliżymy się do pierwotnej ceny 38,50 zł. Gdzie odnaleźć w szumnej reklamie owej zniżki, arazie nie wiemy.

3) przyznano rabat dla wszystkich konsumentów rolniczych w wysokości 4 procent

Wyjaśniamy.

że w tym wypadku spotykamy się wprawdzie z szczerą chęcią konwencji węglowej ulżenia niedoli rolnikom, jednak nie możemy nie wyrazić naszego zdziwienia, że zapomniała dodać w informacji prasowej że zniżkę powyższą przeprowadziła kosztem kupca, szczególnie przedsiębiorstw zbożowych albowiem postanowieniem konwencji węglowej uszczuplono w tej samej wysokości dotychczas przysługujący kupcowi rabat. Specyfikujemy kalkulację takich transakcji, aby dać możność społeczeństwu przekonania się, jak daleko krzywdzącym jest twierdzenie, że podtrzymywaniu wysokich dotychczasowych cen detalicznych cen, winne jest kupiectwo a szczególnie detaliści kupcy.

Zatem konwencja węglowa nawet w tym wypadku nie nadwyrężyła się i umiała wykalkulować sobie powód szerokiej reklamy prasowej krzywdą kupiectwa drobnego, któremu nie daje odpowiedniego ekwiwalentu za poniesione ryzyko przy sprzedaży węgla

Postanowiono nadto nie zmieniać rabatów, udzielanych dotychczas kupcom, którzy trudnią się detalicznym handlem węgla, z czego wynika że dotychczasowy parytet cen detalicznych pozostać musi bez zmian.

Wyjaśnienie min. skarbu

Min skarbu wyjaśniło izbom i urzędom skarbowym; że przy wymierzaniu podatku dochodowego osobom prawnym prowadzącym prawidłowe księgi handlowe odsetki od długów są zawsze potrącalne bez względu na to na jaki cel długi zostały zaciągn.

Przyjaźń czesko-niemiecka

Min Benesz — wspominając na posiedzeniu komisji spraw zagranicznych Izby o ostatnich oświadczeniach Curtiusa ;który stwierdził iż stosunki pomiędzy Niemcami i Czechosłowacją są bezwzględnie przyjazne — zaznaczył iż zarówno w swojem imieniu jak i w imieniu rządu może jedynie potwierdzić słowa Curtiusa — Jestem szczęśliwy — powiedział minister — że istnieje pod tym względem całkowita zgodność poglądów między obu krajami; nie powinniśmy zapominać iż fakt ten ma wielkie znaczenie polityczne i gospodarcze dla obu sąsiadujących ze sobą państw:

Automobiliści pożarci przez wilki

Z Beyrutu donoszą iż pomiędzy Mossulem i Dejreszór burza zatrzymała w drodze 4 automobilistów którzy w nocy zostali napadn. przez wilki i pożarci

Wesoły kącik

W oddziale żeńskim komitetu floty narodowej wygłosiła pani Mądralska wykład o skunerach trójmasztowcach — opowiada przyjaciółka przyjaciółce — a potem była nader ciekawa dyskusja.

— A o czem mówiłyście?

— O okryciach na kanapy. — — — —

RUCH w TOWARZYSTWACH

Towarzystwo Handlowców — Jutro w piątek dn 20 bm zebranie miesięczne — Na porządku dziennym Odczyt na temat aktualny; wyświetlenie ostatnich zdjęć filmowych i inne ważne sprawy — Przybycie wszystkich członków pożądane Zarząd

Bractwo Strzeleckie — Chojnice — Walne zebranie odbędzie się w czwartek dnia 19 bm o godz 7 wieczorem w Strzelnicy — Uprasza się o liczne przybycie Zarząd

Sekcja Miłośników Sceny przy SMPM — Pierwsza próba teatru w piątek o godzinie 7.30 w szkole

Szanownej Publiczności miasta Chojnic i okolicy podaję do łaskawej wiadomości, iż

osiedliłam się w Chojnicach, przy ul. Młyńskiej 20. I. p.

jako

Nauczycielka gry na fortepianie.

Daję gwarancję za gruntowną naukę, według metody doświadczonej i łatwej do pojęcia.

Zgłosz. od 12 do 14-tej po południu.

W. Pawłowska,

Absolwenta dawniejszego konserwartorjum muzycznego w Poznaniu pod kierownictwem prof. Dr. Hening. Odbywałam również studja w Paryżu (prof. Philipp.

Przetarg przymusowy

W piątek dnia 20 marca br. o godz. 9.30 sprzedam w Chojnicach na podwórzu sped. Nowackiego najwięcej dającemu za gotówkę: 1 kanapę, 1 szafę, 1 maszynę do pisania, 2 beczki z oliwa, **większą ilość wina i wódek.**

Szeleziński
komornik sądowy 57

Przetarg przymusowy

W piątek dnia 20 III. 31. o godz. 8-mej sprzedam **w Rytlu** przed sołectwem najwięcej dającemu za gotówkę: 6 warchlaków.

W. Kowalski
komornik sądowy
Chojnice. 3452

Przetarg przymusowy

W sobotę dn 21 III. 31 r. o godz. 15 tej sprzedam w Chojnicach przy Pl. Król. Jadwigi 2. najwięcej dającemu za gotówkę:
większą ilość płótna ręcznikowego - pościelowego, barchanów, materjały na sukienki i bluzki, materjały na fartuchy, materjałów damskich, aksamitów, koszul męskich damskich czapek i kapeluszy męskich, parasoly, koronek, pończoch. i urządzenie składowe

W. Kowalski
Kom. sąd. Chojnice 3932

Przetarg przymusowy

W sobotę dn. 21. III 31 r. o godz. 15-tej sprzedam w Chojnicach przy Pl Król. Jadwigi nr. 2. najwięcej dającemu za gotówkę:
większą ilość barchanów, płótna, firan, inletu, materjałów damskich.

W. Kowalski
Kom. sąd Chojnice 3931

Rest. Strzelnica

Dziś

świeże kiszki z kotła

na które zaprasza

Gospodarz

Potrzebna **do księg.**

uczennica

władająca językiem polskim i niemieckim. Zgłoszenia piśmienne pod **D. 100.** do eksp. Dziennika Pom.

Wyciąć, wypełnić i oddać listowemu

Kwit mies. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski"	kwiecień 1931	2,80 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę ściągnąć przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.:

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy,

dnia, 1931 r.

KINO NOWOŚCI

Dziś w czwartek 19 bm. o godz. 8.15

100% film produkcji europejskiej z najwybitniejszymi artystami świata

Iwan Petrowicz i Lil Dagover

w przepięknym filmie pod tyt.

Kobieta, która Cię nigdy nie zapomni

Wielka dramatyczna symfonja ekranu. Przepych wystawy wielkich salonów i teatrów! Fenomenalny koncert gry artystów! Lil Dagover stworzyła świetną kreację . . . a Iwan Petrowicz jest zachwycającym . . .

Pomimo olbrzymich kosztów wynajmu filmu, ceny wstępu niepodwyższone.

Oliwy do maszyn!

Wszelkie gatunki w jak największym wyborze, najprzedniejszej jakości. Do maszyn **rolniczych,** centryfug, do **traktorów, motorów** — silników, motocykli, rowerów. Do Kompresów, oleje podłogowe. Olej **niemroźny,** na zimę do traktorów i automobili. **Oleje automobilowe dla wszelkich fabrykatów.**

Olej gazowy - ropa.

Odebrawszy **wagonowe** przesyłki, jestem w możności po **cenach** umiarkowanych dostarczać gatunki przednie. Smary na wozy la żółte i czarne.

Benzyna — Benzol

Bracia Hubert wł. Juljan Hubert
Drogerja
Tel. 21 **Chojnice, Pom.** Gdańska 18.

Nauka Buchalteryjna

wraz stenografją, korespondencją, arytmetyką, prawo wekslowe, języka niemieck ewentualnie pisanie na maszynie ctr. rozpocznie się z dniem 1 kwietnia br. Prospekta oglądać można w Adm. Dz. Pom. oraz tamże uiszcza się wpisowego w wysokości 2.– zł. Zgłoszenia piśmienne przyjmuje tylko do 25. marca br. b. nauczyciel Szkoły Handlowej i ter. nauczyciel Szkoły Zawodowo Kup. w Grudziądzu pod adres. Zb. Br. Palędzki Grudziądz Mało-Groblowa 11. Biuro Buchalteryjne.

Piekarnia

dom, chlew i stodoła z ogrodem owocowym i 5 mórg dobrej ziemi we wi sce parafjalnej, (dwa kościoły), blisko kościoła, razem lub z osobna, zaraz do sprzedania. Cena podług ugody.

T. Adamczyk
Borowy-Młyn.

Doniczki z kwiatami
Kwiaty cięte
Koszyki z kwiatami
Doniczki z zielenią
(bez kwiatów)
tanio do nabycia

w ogrodnictwie
L. Howe
Człuchowska 3.

Dobra okazja!

Sklep papieru i galanterji

tanio do nabycia. Dobrze zaprowadzony w dużej kościelnej wiosce. Pisemne zgłoszenia pod nr. 619 do eksp Dzien. Pom.

Dla mej kuchni poszukuję od godz. 8 — 2 giej

dziewczyny

umiejącej dobrze gotować. Zgłosić się należy ul Gdańska 3.

Ogłaszajcie

w poczytnem piśmie naszem

Skarbonka powinna znajdować się w każdym domu, gdyż jest ona ważnym i bardzo pomocnym czynnikiem dla rodziców przy wychowaniu swych dzieci. Darowanie dziecku dla jego skarbonki parę groszy sprawia mu radość i przyjemność, a zachęcone jeszcze przykładem oszczędności rodziców, pobudza je już w samej młodości do zmysłu oszczędnościowego. Skarbonki domowe wypożycza bezpłatnie

Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Chojnicach.

BROSZURKI

DROGA KRZYŻOWA

oraz GORZKIE ŻALE

poleca

Księgarnia „DZIENNIKA POMORSKIEGO"

Ekspedycja samochodami i transport mebli

Polecam mój samochód ciężarowy do transportów każdego rodzaju.

B. Borkenhagen
Chojnice, u. Dworcowa 7.
Tel. 6. **Tel. 6.**

POPATRZ JAK PIĘKNA jest ta wierzchnia koszula

mówiła do mnie żona moja, mijając pewnego pana.

Każdy pan może się spotkać z podobnem uznaniem, jeśli przyjdzie do mego bogato zaopatrzonego interesu i wybierze sobie odpowiednią koszulę.

KOSZULĘ WIERZCHNIE można nabyć już od zł. 8.50

Ludwig Rasch

Chojnice

Redakcja i Administacja: Chojnice ul Człuchowska 13 — Pocztowe konto czekowe 201332 — Konto bankowe: Bank Powiatowy Chojnice, Miejska Kasa Oszczędności Chojnice, — Telefon 44 Adres telegraficzny „Dzien. Pom." — Skrytka pocztowa 33 — Drukiem i nakładem drukarni „Dziennika Pomorskiego" w Chojnicach
Za treść odpowiedzialny: Redaktor Bonifacy Chmielewski zamieszkały w Chojnicach Wydawca Władysław Juljusz Sabraiber w Chojnicach.